

СУЧАСНА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ **ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПРАКТИЦІ**

Джу́жа О.М., д.ю.н., професор, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС **Колб С.О.**, юрист

Зміст кримінально -виконавчої політики, як свідчить практика та що є загальновизнаним в науці, тісно переплітається зі змістом кримінально - правової політики. Так, щорічно у структурі призначених судом кримінальних покарань зростає та їх кількість, що не пов'язана з ізоляцією особи від суспільства. Зокрема, тільки у 2012 році суди:

- звільнили від відбування покарання 69,1 тис. засуджених або 42,4% від загальної їх кількості;
- засудили до штрафу 23,7 тис. осіб (14,5% від загального числа засуджених);
- громадські роботи були призначені для 15 тис. засуджених (14,5%), а виправні роботи — до 923 тис. осіб (0,6%).

При цьому об'єднуючим елементом зазначених суспільно -правових явищ і видів політики виступає політика у сфері боротьби зі злочинністю. Крім цього, численні наукові дослідження показують, що поняття кримінально -виконавчої політики тісно взаємопов'язане та взаємообумовлене з такими поняттями, як «політика», «кримінально- процесуальна політика», «кримінологічна політика».

Щодо назви тієї політики, що проводиться відносно засуджених у ході виконання і відбування покарань, то в науці можна знайти різні підходи. Так, А.Х. Степанюк вважає, що цей вид політики у сфері боротьби зі злочинністю слід називати політикою у сфері виконання покарань, що логічно випливає зі змісту ст.1 Закону України «Про Державну кримінально -виконавчу службу України», де мова ведеться саме про цю політику. Зокрема, А.Х. Степанюк прийшов до висновку, що застосування терміну «кримінально-виконавча політика» можливе лише поряд з «політикою у сфері виконання покарань», а саме для: а) позначення державної доктрини в царині виконання покарань і її реалізації на практиці у вигляді застосування державного примусу до засуджених, що виявляється в обмеженні їхніх прав та свобод; б) найменування галузі наукових знань, що становлять теоретико -пізнавальну категорію.

Саме досягнення науки, яка досліджує проблеми виконання покарань (тобто, кримінально -виконавчої політики у другому її значенні), повинні, на його думку, бути важливим чинником політики у сфері виконання покарань.

Аналогічну позицію займають й ряд інших авторів, зокрема навчального посібника по курсу «Кримінально-виконавче право України» (А.П. Гель, Г.С. Семаков, І.С. Яковець), які вважають, що вираз «кримінально-виконавча політика» є науковою категорією і вживається лише у контексті відповідної пізнавальної діяльності у сфері виконання покарань. З цього приводу вказані вище науковці зазначили наступне: «Стосовно ж напрямку діяльності держави у сфері виконання кримінальних покарань слушним є вживання терміна «політика у сфері виконання кримінальних покарань», бо він є більш містким, ніж «кримінально-виконавча політика», бо не обмежується застосуванням державного примусу».

Ряд науковців небезпідставно пропонує кримінально -виконавчу політику розглядати як:

1) державну політику (доктрину), яка займає вагоме місце серед стратегічних напрямів протидії злочинності і передусім — рецидивній злочинності як у межах кримінально-виконавчої системи, так і поза її межами щодо осіб, звільнених від покарань;

2) особливий вид соціальної діяльності, спрямований на забезпечення виконання та відбування усіх видів кримінальних покарань, виправлення та ресоціалізацію засуджених, забезпечення безпеки, правопорядку та законності в органах та установах виконання покарань;

3) наукову теорію, що володіє аналітичними методами та синтезом відповідних політичних, соціологічних і правових знань, а також законодавчу ініціативну функцію влади щодо забезпечення діяльності кримінально -виконавчої системи.